

Cyflwyniad i Ddysgu Creadigol

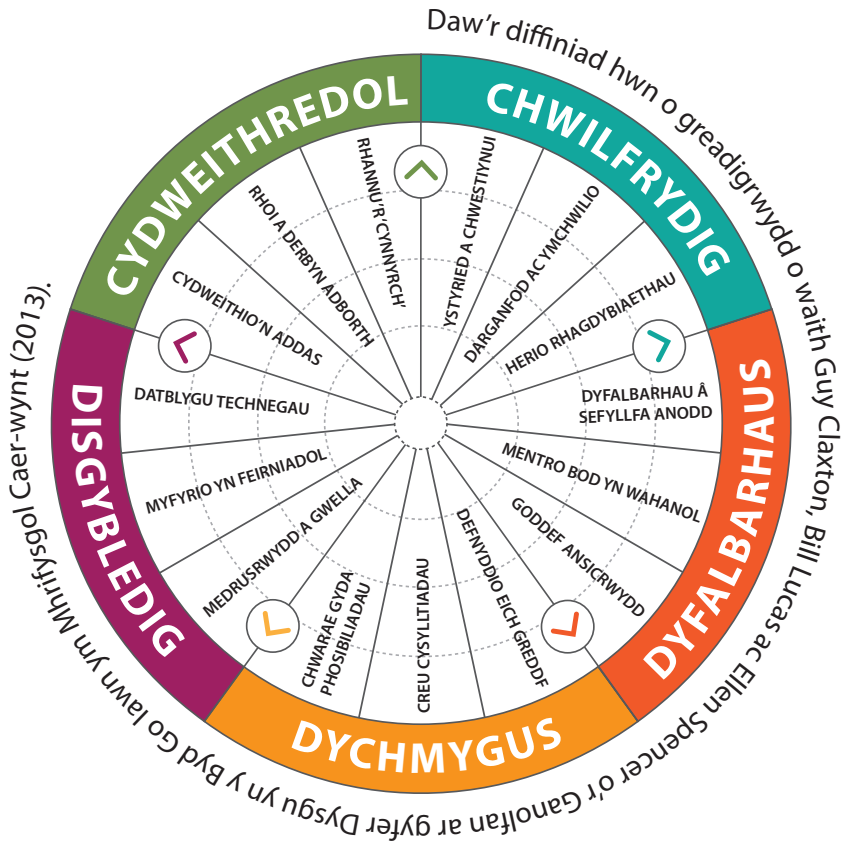
Ysgolion Creadigol Arweiniol | Cyngor Celfyddydau Cymru

An introduction to Creative Learning

Lead Creative Schools | Arts Council of Wales

Beth yw Creadigrwydd?

Arfer meddwl yw creadigrwydd y gellir ei ddatblygu o fewn a thrwy bob pwnc a disgyblaeth. Nid yw'n sgil sydd wedi'i gyfyngu i'r celfyddydau; yn hytrach, mae'n allu ehangach i gwestiynu, llunio cysylltiadau a mabwysiadu ymagwedd arloesol a dychmygus at ddatrys problemau.

5 Arfer Creadigol y Meddwl

Gall yr olwyn helpu disgyblion, athrawon a gweithwyr proffesiynol creadigol i:

- Ddatblygu iaith greadigol a rennir
- Myfyrio, hunanasesu a gwerthfawrogi eu haniau/sgiliau creadigol eu hunain
- Casglu tystiolaeth ategol
- Orlhain eu cynnydd dros amser
- Bod yn fwy hunanymwybodol pan fyddant yn defnyddio eu sgiliau creadigol
- Ceisio cyfleoedd i fod yn fwy creadigol; ac amlygu nodau dysgu ar gyfer y dyfodol

Cydweithredu

CYDLNYDD YSGOL

Mae hwn yn aelod o'r uwch dîm arwain fel arfer. Bydd yn hyrwyddo'r gwaith trwy sicrhau bod y prosiect yn canolbwyntio ar flaenoriaethau datblygu'r ysgol, gan gynnig cymorth ymarferol a threfniadaethol ac annog yr holl staff a chymuned ehangach yr ysgol i ymgymryd â'r gwaith.

ASIANT CREADIGOL

Bydd yn helpu ysgolion trwy'r broses ac yn cynnig safbwynt gwahanol ynglŷn â'r materion sy'n derbyn sylw. Gall hefyd helpu i recriwtio a chyflogi ymarferwyr addas, a phan fydd y gwaith yn dechrau, bydd yn gweithredu fel 'cyfaill beirniadol' trwy arsylwi a chynnig cymorth a chynghor.

ATHRO/ATHRAWES

Mae'r athro yn cyd-gynllunio ac yn cyflwyno ochr yn ochr â'r ymarferydd creadigol. Mae'r athro yn gyd-arbenigwr yn y broses ond yn agored i archwilio dulliau newydd o addysgu a dysgu trwy ddeialog barhaus ac adfywiad.

YMARFERYDD CREADIGOL

Mae Ymarferwyr Creadigol yn deall anghenion dysgu a blaenoriaethau'r ysgol fel nodwedd barhaus o'r berthynas gydweithrediadol. Mae'r ymarferydd yn gyd-arbenigwr yn y broses ond nid yw'n gynghorydd ar y cwricwlwm; maes arbenigol yr athro/athrawes yw hyn o hyd.

DISGYBLION

Mae'n hollbwysig ymgynghori â'r disgyblion a rhoi gwybodaeth iddynt drwy gydol y broses. Bydd hyn nid yn unig yn gwella ymgysylltiad ond hefyd yn helpu i amlygu cyfleoedd a chyfeiriadau creadigol newydd.

Ymagwedd Ymholi

Beth yw blaenoriaethau ysgol/y blaenoriaethau cenedlaethol yr hoffech chi fynd i'r afael â nhw?

1

Penderfynwch ar y cwestiwn neu deitl yr ymholiad. Dylai fod yn syml a chanolbwyntio ar ddod o hyd i'r atebion i broblem neu fater yn eich ysgol.

Ymgynghorwch â'r disgyblion ynglŷn â'r prosiect a gwahoddwch eu syniadau, eu meddyliau a'u cydberchnogaeth barhaus.

Casglwch ddata meincnodi i'w gymharu â'r canlyniadau ar ôl y prosiect. Gallai'r data hwn fod yn gymysgedd o ddata meintiol ac ansoddol, yn dibynnu ar gwestiwn yr ymholiad.

Gyda'r Ymarferydd Creadigol, dechreuwch gynllunio fframwaith ar gyfer y prosiect, ond ceisiwch beidio â chynllunio pob sesiwn ar y cam hwn. Ystyriwch eich gwybodaeth gyfunol am y cwricwlwm, ymarfer creadigol a'r arferion creadigol.

2

Cynhaliwch y prosiect, ond myfyriwch ar yr hyn a ddysgir yn barhaus gyda'ch Ymarferydd Creadigol a'r dysgwyr. Defnyddiwch yr ystafell ddosbarth gweithredu lefel uchel fel offeryn cyfeirio i sicrhau eich bod ar y trywydd iawn.

3

Addaswch y prosiect mewn ymateb i fyfyrddau disgyblion, staff ac Ymarferwyr Creadigol ac asesiadau ffurfiannol o gynnydd dysgwyr.

4

Gorffennwch y prosiect gyda digwyddiad rhannu i gydweithwyr, disgyblion a chymuned ehangach yr ysgol.

Gwerthuswch y prosiect. Casglwch dystiolaeth a'i chymharu â'r data meincnodi.

Dewch i gasgliadau ynglŷn â'r newidiadau a welwyd a'r effaith ar ddysgu ac addysgu. Datblygwch gryfderau'r prosiect yn yr ymholiad nesaf ac ymsefydlwch yr ymagweddau addysgu newydd a archwiliwyd.

5

Gofod Dysgu Gweithredu Lefel Uchel

Comisiynodd Creadigrwydd, Diwylliant ac Addysg (CCE), un o'n partneriaid ar y rhaglen, astudiaeth a ystyriodd nodweddion amgylcheddau dysgu creadigol effeithiol. Dangosodd yr ymchwil fod ymagwedd gweithredu lefel uchel yn arwain at ofod dysgu ffyniannus lle mae'r holl ddisgyblion yn gallu cyflawni a lle maen nhw'n ymgysylltu'n gorfforol, yn gymdeithasol, yn emosiynol ac yn ddeallusol. Nid yw hyn yn golygu bod ymagwedd gweithredu lefel isel yn aneffeithiol; mae llawer o systemau addysg wedi'u seilio ar y model hwn, ond nid yw'n apelio at bob dysgwr, felly mae angen i ni allu symud rhwng yr ymagweddau i sicrhau amrywiaeth o ran addysgu a dysgu a bod yr addysgeg yn ymateb i anghenion disgyblion.

Beth yw nodweddion y gofod?

Anweithgar

Gweithgar

Dan arweiniad	←	Rôl yr athro	→	Heriol
Cynlluniedig	←	Natur y gweithgareddau	→	Dilys
Caeth i'r gloch	←	Trefn amser	→	Hyblyg
Ystafell Ddosbarth	←	Trefn gofod	→	Gweithdy
Unigol	←	Ymagwedd tuag at y tasgau	→	Grŵp
Cuddedig	←	Amlgrwydd y prosesau	→	Uchel
Statig	←	Lleoliad y gweithgareddau	→	Symudol
Anwybyddu	←	Yr hunan fel odnodd dysgu	→	Canolog
Anwybyddu	←	Emosiwn	→	Cydnabyddedig
Rhywfaint	←	Cynwysoldeb	→	Pawb
0 dan gyfarwyddyd	←	Rôl y dysgwr	→	Hunan-reoli
Cyfyngedig	←	Myfyrio	→	Parhaus

Gweithiodd dysgwyr Blwyddyn 7 mewn grwpiau i fraslunio eu syniadau ar gyfer sioe gomedi er mwyn datblygu eu sgiliau iaith Saesneg.

I hwyluso'r gwaith grŵp, gwthiwyd y dodrefn i ochrau'r ystafell ddosbarth i alluogi'r disgyblion i weithio ar ddalenni mawr o bapur a dapiwyd i'r llawr.

Treuliodd yr athro a'r ymarferydd amser gyda phob grŵp i'w helpu i ddatblygu eu syniadau a'u herio.

- Ymagwedd at dasgau – Gwaith grŵp
- Lleoliad gweithgareddau – Symudol
- Trefnu lle – Gweithdy
- Rôl y dysgwr – Hunanreoli
- Cynwysoldeb – Pawb

Aethpwyd â'r dosbarth cyfnod sylfaen hwn y tu allan i ddarganfod y lliwiau a'r llifynnau a gynhyrchir gan amrywiaeth o lysiau. Yna, defnyddiwyd y llifynnau i staenio darnau o bren naturiol.

- Yr hunan fel adnodd dysgu – Canolog
- Lleoliad gweithgareddau – Symudol
- Trefnu lle – Gweithdy
- Natur y gweithgareddau – Dilys
- Ymagwedd at dasgau – Gwaith grŵp
- Myfyrio – Parhaus
- Cynwysoldeb – Pawb

Rhoddwyd cyfle i ddysgwyr Blwyddyn 3 a 4 ddatblygu eu sgiliau datrys problemau trwy archwilio animeiddio stop-symudiad. Gwnaethant weithio mewn grwpiau ond neilltuwyd rôl benodol i bob unigolyn e.e. cyfarwyddwr, goruchwyliwr dilyniant. Treuliodd yr athro a'r ymarferydd amser gyda phob grŵp i'w helpu i ddatblygu perthynas waith effeithiol a dyfalbarhad tan iddynt allu parhau â'r gwaith heb eu hymyrraeth.

- Trefnu lle – Gweithdy
- Lleoliad gweithgareddau – Symudol
- Ymagwedd at dasgau – Gwaith grŵp
- Yr hunan fel adnodd dysgu – Canolog
- Myfyrio – Parhaus
- Rôl y dysgwr – Hunanreoli
- Cynwysoldeb – Pawb

Treuliodd grŵp o ddysgwyr Blwyddyn 7 ddiwrnod ar fferm leol i ddatblygu eu sgiliau rhifedd. Gwnaethant gymryd rhan mewn amrywiaeth o weithgareddau ymarferol a dysgu sut mae gweithrediad busnes y fferm wedi datblygu.

- Natur y gweithgareddau – Dilys
- Lleoliad gweithgareddau – Symudol
- Trefnu lle – Gweithdy
- Cynwysoldeb – Pawb

Gwybodaeth Bellach

Mae gan Gyngor Celfyddydau Cymru gronfa ddata o 233 o Asiantau Creadigol a dros 750 o Ymarferwyr Creadigol ar draws y pedwar rhanbarth, os hoffech chi i gael eich paru ag un o'n gweithwyr proffesiynol creadigol, cysylltwch gyda'n tîm: dysgu.creadigol@celf.cymru neu ffoniwch 0845 8734 900

Cyngor Celfyddydau Cymru, Dysgu Creadigol drwy'r Celfyddydau
<http://www.celf.cymru/arts-in-wales/dysgu-creadigol?diablo.lang=cym>

Paratoi ar gyfer y cwricwlwm newydd
<https://llyw.cymru/paratoi-ar-gyfer-y-cwricwlwm-newydd>

Creadigrwydd, Diwylliant ac Addysg (CCE)
<https://www.creativitycultureeducation.org/>

Lucas, B., G. Claxton ac E. Spencer (2013) *Dilyniant mewn Creadigrwydd Myfyrwyr yn yr Ysgol: Camau Cyntaf Tuag at Ffurfiâu Newydd o Asesiadau Ffurfiannol*, Addysg OECD, Papurau Gwaith, Rhif 86, Cyhoeddiad OECD
<http://dx.doi.org/10.1787/5k4dp59msdwk-en>

Hwb Dysgu Creadigol
<https://hwb.gov.wales/creativity>

Arferion creadigol ein hunain, Ysgol Uwchradd Gwernyfed
<http://www.gwernyfed-hs.powys.sch.uk/assets/Uploads/Creative-Studies/Creadigol-Arferion-o-Ours-FINAL.PDF>

**ARIENNIR GAN
Y LOTERI
LOTTERY FUNDED**

